

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Технологія психолого-педагогічного супроводу **осіб із особливими освітніми потребами**

підготовки магістра

спеціальності 016 Спеціальна освіта

освітньо-професійної програми Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта

Луцьк–2023

Силабус вибіркового освітнього компонента «*Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами*» підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта, за освітньо-професійною програмою «Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта».

Розробник: Кузава Ірина Борисівна, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Сидорук І.І.)

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
протокол № 1 від 26 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(Кузава І.Б.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> Спеціальність <u>016 Спеціальна освіта</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта.</u> <u>Інклюзивна освіта</u> Освітній рівень: другий (магістерський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 1
ІНДЗ: €		Семестр 2-й
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні <u>14</u> год.
		Лабораторні <u>немає</u>
		Самостійна робота <u>88</u> год.
	Консультації <u>8</u> год.	
	Форма контролю: <u>залік</u>	
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я та по батькові *Кузава Ірина Борисівна*

Науковий ступінь *Доктор педагогічних наук*

Вчене звання *Професор*

Посада *Завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти*

Контактна інформація +38(095) 6062346, Kuzava.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять *вівторок, середа* (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента (ВОК) «*Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами*» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта» відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта, спеціальності 016 Спеціальна освіта денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Він визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу ВОК «*Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами*», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

ВОК «*Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами*» належить до циклу вибірових освітніх компонентів професійної підготовки магістерської освітньо-професійної програми «Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта» зі спеціальності 016 Спеціальна освіта і має за мету забезпечення здобувачів освіти знаннями про сучасні моделі організації навчання осіб із особливими освітніми потребами, а також підходи до вирішення проблем розвитку, навчання і соціалізації таких дітей та надання психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами в процесі

навчання та соціалізації.

Зміст освітнього компонента розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері спеціальної освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

З метою контролю ефективності застосування освітнього компонента передбачається проведення усних опитувань, тестів, співбесід та вирішення завдань у змодельованих ситуаціях.

2. Пререквізити та постреквізити

Для освоєння вибіркового освітнього компонента «*Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами*» використовують знання, вміння і навички, сформовані у ході вивчення ОК «Інклюзивна педагогіка», «Актуальні проблеми теорії та практики спеціальної та інклюзивної освіти», «Дидактика інклюзивної освіти», «Освітній менеджмент у закладах інклюзивної освіти», навчальної (організаційно-методичної) практики в спеціальних закладах освіти, закладах освіти з інклюзивним навчанням, інклюзивно-ресурсних центрах, виробничій (педагогічній) практиці на посаді вчителя-дефектолога, фахівця (консультанта) інклюзивно-ресурсного центру.

Освоєння даного освітнього компонента є необхідною основою для написання та захисту кваліфікаційної роботи, проходження переддипломної практики.

3. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Мета *вибіркового освітнього компонента* полягає в розкритті технології психологопедагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами

Завдання освітнього компонента полягає в систематизації теоретичних знань студентів щодо основних положень інклюзивної освіти на рівні готовності їх викладання у закладі вищої освіти; оволодінні знаннями і навичками щодо організації реалізації основних функцій психолого-педагогічного супроводу; формування уявлень щодо професійно важливих властивостей особистості фахівця (консультанта) інклюзивно-ресурсного центру, (методиста з інклюзивної освіти, директора (керівника) інклюзивно-ресурсного центру).

Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, такі письмово.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (залежно від спеціалізації).

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 7. Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

РН 14. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контроль-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в умовах інклюзивного середовища закладу освіти						
Тема 1. Психолого-педагогічні особливості дітей з ООП. Основні вимоги до змісту дошкільної та початкової освіти дітей з ООП. Предметно-практичне навчання – важлива умова розвитку дітей з ООП. Альтернативна комунікація як	25	2	2	1	20	макс. к-сть балів за практичне заняття – 13 УО/13

засіб навчання дітей зі складними порушеннями розвитку.						
Тема 2. Напрямки роботи спеціального педагога в адаптаційний період входження осіб з особливими освітніми потребами в освітнє середовище. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної освіти. Формування толерантного ставлення до дітей з особливими потребами в освітньому середовищі. Психолого-педагогічний супровід здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами у закладах вищої освіти. Соціальний театр як форма самореалізації та соціалізації здобувачів вищої освіти з ООП.	26	2	2	2	20	ДС/13
Тема 3. Методика складання індивідуальної програми розвитку особистості з ООП. Вимоги до змісту та структури ІПР. Особливості побудови ІПР дитини дошкільного віку із ППФР. Особливості побудови ІПР учня шкільного віку із ППФР.	26	2	2	2	20	ТР/13
Разом:	77	6	6	5	60	39 балів
Змістовий модуль 2. Організація та психолого-педагогічний супровід осіб із ООП в умовах закладу освіти.						
Тема 4. Організація психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Чинні нормативно-правові документи, що регулюють організацію інклюзивного навчання в освітніх закладах України. Методика проведення тренінгу для педагогічних працівників «Всі діти мають рівні права». Специфіка тренінгу для батьків дітей з особливими освітніми потребами «Психологічне здоров'я батьків є необхідною умовою здоров'я дітей». Крок дитини до входження в соціум (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями	21	2	4	1	14	РМГ/13 ТР/13

розумового розвитку).						
Тема 5. Організація психолого-педагогічного супроводу дітей із психофізичними порушеннями. Медичне обстеження. Психолого-педагогічне обстеження. Логопедичне обстеження.	22	2	4	2	14	УО/13 ТР/13
Разом:	43	4	8	3	28	52 бали
Усього	120	10	14	8	88	91 бал
ІНДЗ						9 балів
<p>1. Розробити систему тренінгових вправ, спрямованих на формування та розвиток почуття батьківської любові «Сім кроків».</p> <p>2. Описати особливості психокорекційної роботи з матерями, які виховують дітей з відхиленнями в розвитку «Формування позитивних стосунків між матір'ю та її дитиною».</p> <p>3. Розробити групове психокорекційне заняття «Гармонізація внутрішньосімейних відносин».</p> <p>4. Розробити анкети: «Моя проблема», «Мій життєвий шлях», «Історія життя моєї дитини», «Інклюзивна освіта – форма навчання для дітей з особливими потребами».</p> <p>5. Описати методiku надання індивідуальних та групових консультацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Результати діагностичних досліджень. Рекомендації»; - «Як стримувати емоційні сплески?»; - «Взаємини з однолітками»; - «Вправи для дітей з особливими потребами (дихальна гімнастика, вправи для зняття втоми рук, гімнастика для очей, пальчикові вправи)»; - «Розвиток емоційно-вольової сфери дитини»; - «Методи арт-технік в інклюзивному навчанні»; - «Добір дидактичних ігор для розвитку дитини-дошкільника»; - «Різні зовнішньо – класні внутрішньо»; - «Толерантне ставлення до навколишніх»; - «Розвивальне середовище закладу дошкільної освіти для дітей з особливими потребами». 						

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

^{2/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3.

№	Теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи інклюзивної педагогіки		
1.	Тема 1. Скласти презентацію «Психолого-педагогічні особливості дітей з ООП».	20 год
2.	Тема 2. Скласти презентацію «Психолого-педагогічний супровід осіб із особливими освітніми потребами в закладах освіти».	20 год
3.	Тема 3. Скласти індивідуальну програму розвитку особистості з ООП (вік і нозологія на вибір)	20 год
4.	Тема 4. Розробити тренінг для батьків дітей з особливими освітніми потребами	14 год

5.	Тема 5. Описати методику обстеження особи із ООП (на вибір – медичне, психолого-педагогічне, логопедичне обстеження).	14 год
	Разом	88 год

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
Чіткість, обґрунтованість добору дидактичного матеріалу для роботи з дітьми, які мають порушення інтелектуального та мовленнєвого розвитку.	3
Творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
Якість оформлення роботи	2
Разом	9

6. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «*Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами*» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень студентів. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, **100**.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. *Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передусє семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність неспіттвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені си́лабусом освітнього компонента

«Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів, як правило, – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Питання до заліку ВОК

«Технологія психолого-педагогічного супроводу осіб із особливими освітніми потребами»

1. Психолого-педагогічні особливості дітей з ООП.
2. Основні вимоги до змісту дошкільної та початкової освіти дітей з ООП.
3. Предметно практичне навчання – важлива умова розвитку дітей з ООП.
4. Альтернативна комунікація як засіб навчання дітей зі складними порушеннями розвитку.
5. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної освіти.
6. Формування толерантного ставлення до дітей з особливими потребами в освітньому середовищі.
7. Психолого-педагогічний супровід здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами у закладах вищої освіти.
8. Соціальний театр як форма самореалізації та соціалізації здобувачів вищої освіти з ООП.
9. Чинні нормативно-правові документи, що регулюють організацію інклюзивного навчання в освітніх закладах України.
10. Методика проведення тренінгу для педагогічних працівників «Всі діти мають рівні права».
11. Специфіка тренінгу для батьків дітей з особливими освітніми потребами «Психологічне здоров'я батьків є необхідною умовою здоров'я дітей».
12. Крок дитини до входження в соціум (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями розумового розвитку).
13. Організація медичного обстеження дітей із психофізичними порушеннями.
14. Організація психолого-педагогічного обстеження дітей із психофізичними порушеннями.
15. Організація логопедичного обстеження дітей із психофізичними порушеннями. обстеження.
16. Загальна характеристика технологій психолого-педагогічного супроводу осіб із ООП.
17. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.
18. Технологія психопрофілактики як створення відповідних умов у закладі освіти з опорою на ресурси середовища.
19. Технологія системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації.
20. Технологія проведення засідань групи супроводу, що визначає пріоритети, стратегію супроводу та розробляє індивідуальну програму розвитку дитини.
21. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами цілепокладання SMART та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу.

22. Технологія командної взаємодії.
23. Технологія самооцінки професійного розвитку педагогів (за методикою ISSA).

VI. Шкала оцінювання
Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
12-13 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
10-11 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
7-9 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
4-6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1-3 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Таблиця 4

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю. Н. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім „Плеяди”, 2015. 172 с.
2. Василькова О. І., Родигіна І. В., Гринчук М. І. Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій. Донецьк: ДонІППО: «Витоки», 2006. 206 с.
3. Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч-метод. посіб./за ред. А. А. Колупаєвої. Київ : вид. гр. «А.С.К.», 2012. 360 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Дмитрієва І. В. Командна взаємодія фахівців у процесі індивідуального супроводу дитини в умовах інклюзивного навчання : Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць. 2016. № 7. URL: <http://aqce.com.ua/vypusk-7-t-1-t-2/dmitrijeva-ivkomandna-vzajemodija-fahivciv-u-procesi-individualnogo-suprovodu-ditini-umovah-inkluzivnogo-navchannja.html> (дата звернення: 05.05.2019).
5. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоана Блейз, Девід Харві, перекл. з англ., 2013.
6. Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами / Колупаєва А. та ін. Київ : Директор школи. Шкільний світ. 2011. № 10. С. 1, 20–25.
7. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навчально-методичний посібник / кол. авторів ; за заг. ред. С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – 236 с.
8. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч-метод. посіб. / Сак Т. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011 (Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. Київ, 2016. 68 с.
10. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навч-метод. посіб. / Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Київ : вид. гр. «А.С.К.», 2012. 197 с.
10. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навч-метод. посіб. Київ, 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»)
11. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій : посіб. / Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Луценко І. В. та ін. ; за ред. А. Г. Обухівської. К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. 247 с.
12. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912. Міністерство освіти і науки України : [сайт]. Текст. дані. Київ, 2017. Режим доступу : http://gu.osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189.
13. Кузава І.Б. Інтегрований підхід до інклюзивної освіти осіб із порушеннями зору: монографія [Кол.авт.: Н. А. Савчук, Ю. П. Симончук, Л. П. Стасюк, І.Б. Кузава, В. В. Терпелюк, Ю. Й. Тулашвілі] / за заг. ред. Ю. Й. Тулашвілі. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019. 344 с.
14. Кузава І.Б. Психолого-педагогічні аспекти організації дошкільної інклюзивної освіти. Напрями та перспективи інклюзивного навчання людей з порушеннями зору в українському освітньому просторі : монографія. Науково-методична лабораторія з питань дидактичних технологій інклюзивного та інтегрованого навчання суб'єктів освіти з порушеннями зору Інституту педагогічних технологій (Луцьк) АПН України / за ред. Ю. Й. Тулашвілі. Луцьк: ВМА «ТЕРЕН», 2019. 264 с.
15. Кузава І.Б., Дем'янюк С. Організація інклюзивного середовища у закладі дошкільної освіти. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти. Збірник

тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (18-19 травня 2022 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, З. С. Мацюк, В.Ф. Сергеева, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк, Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 43-46.

16. Кузава І., Миколаюк Ю. Участь фахівців інклюзивно-ресурсного центру у діяльності команди психолого-педагогічного супроводу у закладі освіти. *The First Special Humanitarian Issue of Ukrainian Scientists. European Scientific e-Journal*, 2 (17), 54-59. Ostrava: Tukulart Edition. DOI: 10.47451/ped2022-03-02

17. Луценко І. В. Психологічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання / І. В. Луценко // Практичний психолог: Школа. – 2013. – № 10. – С. 4-15.

18. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ. Навчально-методичний посібник / Компанець Н. М., Луценко І. В., Коваль Л. В. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.

19. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 28. 2018. 252 с.

20. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

21. Прохоренко Л. І., Бабяк О. О., Баташева Н. І. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2020. Вип. 2 (1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-5>

22. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. монографія / [авт. кол.: Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, Т. Д. Каменщук, А. Г. Обухівська, Г. В. Якимчук] ; наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. Київ : Ніка-Центр, 2020. 113 с.

23. Iryna Kuzava, Liudmyla Stasiuk, Nataliia Savchenko. Peculiarities of Implementing Inclusive Education in Ukraine. Наука і освіта. 2017. №12. С. 85-90.

24. Svitlana STEBLJUK, Yuliia BONDARENKO, Kristina TOROP, Nataliia YARMOLA, Iryna KUZAVA, Dina SHULZHENKO. Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience. 2021, 12 (4), 329-345.

Додаткова:

1. Інклюзивний клас : асистенти вчителя допомагають учням з особливими освітніми потребами. URL: <https://studway.com.ua/inklyuzivniyklas/> (дата звернення: 15.08.2023).

2. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; перекл. з англ. Київ.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.190 с. URL:<http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2015.09.03/2/IndexForInclusion.pdf> (дата звернення:15.05.2019).

3. Інклюзія : коротка версія фільму. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hnbLzK63-Hc8>

4. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9-384 від 28.07.2021 р. «Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання».

5. Методичні рекомендації «Особливості організації освітнього процесу у закладах освіти з інклюзивною формою навчання»: URL:<http://www.svyatoshinruo.kiev.ua/2018-02-23-07-43-52/2018-02-23-07-58-53/6740--q-> (дата звернення:13.08.2023).

6. Мінрегіон затвердив нові ДБН «Інклюзивність будівель і споруд». URL: <http://ud.org.ua/novini-ta-podiji/349-minregion-zatverdiv-novi-dbninklyuzivnist-budivel-i-sporud> (дата звернення:07.08.2019).

7. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр : постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 545 // Кабінет Міністрів України: [сайт]. Текст. дані. Київ, 2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>.

8. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання [Електрон.ресурс] : Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9-384 від 18.05.2012 // Міністерство освіти і науки України : [сайт]. Текст. дані. Київ, 2017. URL: old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/1287-

Інформаційні ресурси

1. <https://ispukr.org.ua/>
2. <https://mon.gov.ua>
3. www.unesco.org.